

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและการนำเสนอแนวทาง การบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1. การบริหารสถานศึกษา

1.1.1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

1.1.2. ภารกิจการบริหารสถานศึกษา

1.1.3. ทฤษฎีระบบ (System Theory)

1.2. การจัดการศึกษาไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.2.1. การศึกษาไทยในเวทีประชาคมอาเซียน

1.2.2. ทำไมต้องจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.3. ความสำคัญและความเป็นมาของประชาคมอาเซียน

1.4. การเตรียมพร้อมและแนวทางการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

1.5. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.6. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษา

1.7. เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1. การบริหารสถานศึกษา

1.1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษานั้น มักจะอิงอยู่กับความหมายของการบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพราะการบริหารทั่วไปมีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษามาโดยตลอด และเนื่องจากศาสตร์การบริหารสถานศึกษาเริ่มพัฒนามาพร้อม ๆ กับศาสตร์การบริหารอื่น ๆ ดังนั้นนักบริหาร ตลอดจนนักวิชาการบริหารการศึกษาจึงได้รับเอาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ทางการบริหารทั่วไปมาใช้ ด้วยเหตุนี้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาจึงสอดคล้องกับความหมายของการบริหารทั่วไป ดังนี้

มอร์ต (Mort, 1964: 263 อ้างถึงใน จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555: 23 อ้างอิงจาก Paul R.) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง “กิจกรรมที่คนกลุ่มหนึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อทำให้คนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ นักเรียน มีความเจริญงอกงามตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร” หรือการบริหารการศึกษา หมายถึง “การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และจัดการในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือองค์การการศึกษา โดยมุ่งให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือตามจุดหมายปลายทางของการศึกษาที่กำหนดไว้”

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555 : 24 - 63) ได้กล่าวว่า ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้บริหารร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น แม้การบริหารการศึกษาจะเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งมีวิธีการจัดการความรู้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ การบริหารการศึกษายังเป็นศิลป์ ซึ่งผู้บริหารต้องประยุกต์ทฤษฎีและหลักการให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพจริง นอกจากนั้นแล้วการบริหารการศึกษายังถือเป็นวิชาชีพซึ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับประสบการณ์การศึกษาและพัฒนาเพื่อสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพซึ่งการบริหารการศึกษามีความแตกต่างจากการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารธุรกิจ

หวน พันธุพันธ์ (2550 : ไม่ปรากฏเลขหน้า อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2552 : 10) นำความหมายของการบริหาร มารวมกับความหมายของการศึกษา แล้วสรุปความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี

บุญชม ศรีสะอาด, และ สุริทอง ศรีสะอาด (2552 : 11-12) กล่าวถึงความหมายของการบริหารการศึกษาว่า เป็นกระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารขององค์การทางการศึกษาใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากร และเทคนิคในการประยุกต์ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารมาใช้ในกิจการทางการศึกษา การพัฒนาองค์การทางการศึกษา และสมาชิกของสังคม ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และเป็นคนดีของสังคมตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษาหมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลโดยมีผู้บริหารของสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำ ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพจริงในการระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ในการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และเป็นคนดีของสังคมตามเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และนโยบายของประเทศ

1.1.2 การกิจการบริหารสถานศึกษา

การพิจารณาถึงขอบข่ายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละด้านในที่นี้เป็น การพิจารณาโดยใช้แนวทางจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุไว้ใน มาตรา 39 สรุปได้ว่า “ให้กระทรวง กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป ไปยัง คณะกรรมการ และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง” และยังมีผู้ กล่าวถึงภารกิจการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555 : 29 - 32,63) กล่าวถึงภารกิจทางการบริหาร การศึกษาว่า เอ็ดเวิร์ด ดับเบิลยู สมิท(Edward W. Smith) ได้แบ่งงานของผู้บริหารการศึกษาไว้ 7 ประการด้วยกัน คือ (1)งานวิชาการ (2)งานบุคคล (3)งานกิจการนักเรียน (4)งานการเงิน (5)งานอาคารสถานที่ (6)งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (7)งานธุรการ จากผลงานของเอ็ดเวิร์ด ดับเบิลยู สมิท จึงกล่าวได้ว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา โดยทั่วไปครอบคลุมการบริหารงาน (1)วิชาการ (2)งานธุรการ (3)งานบุคคล (4)งานกิจการ นักเรียน นักศึกษา (5)งานด้านความสัมพันธ์ชุมชน การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมี การดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุ ครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครอง นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจ ทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

ภารดี อนันต์นารี (2555 : 279 - 319) ได้กล่าวถึงภารกิจทางการบริหาร สถานศึกษาว่า สถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินกิจการหรือบริหารงาน 4 งาน ได้แก่ (1)งาน วิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้อง กับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น จัดการศึกษาได้มาตรฐานและมี คุณภาพ สอดคล้องระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสานความร่วมมือในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาน บันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง (2)งานงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมี ความเป็นอิสระ คล่องตัวโปร่งใส ตรวจสอบได้ ได้ผลลัพธ์ ผลผลิต สามารถบริหารจัดการ ทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (3)งานบริหารบุคคล เพื่อดำเนินงานด้านการ บริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (4)งาน บริหารทั่วไป เพื่อให้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของ สถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารและ

ผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุน

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า ภารกิจการบริหารสถานศึกษามี 4 งาน คือ(1)งานวิชาการ ได้แก่ การจัดการศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องระบบประกันคุณภาพ การศึกษาและการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง (2)งานงบประมาณ ได้แก่ การจัดการงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัวโปร่งใส ตรวจสอบได้ ได้ผลลัพธ์ ผลผลิต สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (3)งานบริหารบุคคล ได้แก่การดำเนินงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (4)งานบริหารทั่วไป ได้แก่การสนับสนุน ส่งเสริมประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุน

1.1.3 ทฤษฎีระบบ (System Theory)

1.1.3.1 ความหมายของระบบ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545 : 24-25) กล่าวถึงทฤษฎีระบบว่า หมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อจุดมุ่งหมายองค์การร่วมกัน

อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ (2551 : 84-85) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน และขึ้นต่อกัน โดยส่วนประกอบต่าง ๆ ร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

ฮิกส์, ซิมเปร์วิโว, และคินเดิร์ท (Hicks, 1972 : 461 ; Semprevivo, 1976 : 1 ; Kindred, 1980 : 6 อ้างถึงใน อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, 2551 : 84) กล่าวว่า ระบบ คือ การรวมตัวของสิ่งหลายสิ่ง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยแต่ละสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหรือขึ้นต่อกันและกัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

روبบินส์, และคนอื่น ๆ (Robbins, et al., 2006 : 54 อ้างถึงใน อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, 2551 : 84) ให้นิยาม ระบบ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกันและสัมพันธ์ซึ่งกัน ซึ่งกำหนดวิธีการปฏิบัติให้เป็นเอกภาพ หรือ บรรลุวัตถุประสงค์

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555 : 51-52) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง องค์รวมของสิ่งที่ศึกษาที่ประกอบขึ้นมาจากส่วนย่อย ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีระบบ หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยส่วนประกอบต่าง ๆ ร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานกัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

1.1.3.2 ประเภทของระบบ

โดยทั่วไประบบ จำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ระบบปิด และระบบเปิด ในองค์การแบบปิด (Closed System) จะไม่เกี่ยวข้องและไม่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ส่วนในองค์การแบบเปิด (Open System) จะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสิ่งแวดล้อม หากพิจารณาโดยรายละเอียด พบว่า

ระบบปิด (Closed System) คือ ระบบที่มีความสมบูรณ์ภายในตัวเอง ไม่พยายามผูกพันกับระบบอื่นใด และแยกตนเองออกจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม

ระบบเปิด (Open System) คือ ระบบที่ต้องอาศัยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคล องค์การหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความสมดุล รวมทั้งสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปก็มีผลหรืออิทธิพลต่อการทำงานขององค์การเช่นกัน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2543 : 67 ; วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545 : 24-25 ; French and Bell, 1990 : 53-54 ; Robbins, 2006 : 55 ; Kinichi and Kreitner, 2003 : 307 อ้างถึงใน อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, 2551 : 84-85)

1.1.3.3 องค์ประกอบของระบบ

จากความหมายของระบบที่ได้ให้คำนิยามนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ทุกระบบ ต้องมีองค์ประกอบหรือสิ่งต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการ เพื่อให้ได้ ผลลัพธ์ ตามวัตถุประสงค์ที่องค์การได้ตั้งไว้ ดังนั้นภายในระบบจึงมีองค์ประกอบดังนี้

ปัจจัยป้อนเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากร หรือปัจจัยต่าง ๆ และองค์ประกอบแรกที่จะนำไปสู่การดำเนินงานของระบบ โดยรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อันเป็นที่ต้องการของระบบนั้นด้วย ในระบบการศึกษาตัวป้อนเข้าไปได้แก่ คน เงิน ข้อมูลสารสนเทศ นักเรียน สภาพแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียน สมุด ดินสอ และอื่น ๆ เป็นต้น

กระบวนการ (Process) เป็นองค์ประกอบที่สองของระบบ เป็นการใช้ศักยภาพทางการบริหารและเทคโนโลยีขององค์การเพื่อเปลี่ยนปัจจัยป้อนเข้าให้เป็นปัจจัยนำออก หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตของระบบ และในระบบการศึกษาได้แก่ วิธีการสอนต่าง ๆ เป็นต้น

ผลลัพธ์ (Output) หรือ ผลผลิต (Product) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของระบบ หมายถึง ผลผลิต การให้บริการ หรือผลลัพธ์อื่น ๆ ความสำเร็จในลักษณะต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผล ในระบบการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน

ลักษณะต่าง ๆ หรือนักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในอนาคตได้ตามอัตภาพ เป็นต้น

ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับผลลัพธ์และสถานะขององค์การที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

กล่าวโดยสรุป ระบบการปฏิบัติงานขององค์การนั้นจะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ปัจจัยป้อนเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์การด้วย ในขณะที่องค์การต้องดำเนินกิจกรรมนั้น สิ่งที่จะช่วยให้องค์การสามารถตรวจสอบว่ากิจกรรมต่าง ๆ นั้นบรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง จึงต้องอาศัย ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และสภาพแวดล้อม (Environment) ซึ่งจะช่วยให้องค์การสามารถปรับปรุง ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) โดยแต่ละส่วนจะต้องมีความสัมพันธ์และผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ

1.2 การจัดการศึกษาไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.2.1 การศึกษาไทยในเวทีประชาคมอาเซียน

เอกรินทร์ สีมหาศาล, สุคนธ์ สินธพานนท์, และสมปอง อมรสิทธิวงศ์ (2555: 8-10) รัฐบาลไทยได้ร่วมมือกับอาเซียนในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียน และนโยบายของรัฐบาลไทยในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และกลุ่มประเทศอาเซียน โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ได้ให้การรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และการพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืน และได้กำหนดให้สาขาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายในปี พ.ศ.2558 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเอเชีย ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยและภูมิภาค ความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา

การยกระดับคุณภาพการศึกษา การใช้โครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี การสื่อสาร ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างประชาคมอาเซียน ดินแดนแห่งความสงบสุข สันติภาพ และมีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN ตามโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 เพื่อผลักดันการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศไทยให้สอดคล้องต่อการเป็นประชาคมอาเซียน และพัฒนาเยาวชนไทยให้มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน โดยโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN นั้นได้ตั้งเป้าหมายและผลการดำเนินงาน ไว้ดังนี้

1. เป้าหมาย

1.1. เสิร์ปริมาณ

1.1.1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน Sister School และ Buffer School จำนวน 54 โรงเรียน

1.1.2. ศึกษานิเทศก์ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 49 เขต

1.1.3. ศูนย์อาเซียนศึกษา จำนวน 54 ศูนย์ จำแนกเป็น 1) ศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน Sister School จำนวน 30 โรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 15 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 14 เขต และ 2) ศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน Buffer School จำนวน 24 โรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 12 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 12 เขต ได้แก่

1) โรงเรียน ซิสเตอร์ สคูล (Sister school) คือ โรงเรียน ที่เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ บวกภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา จาก 9 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย ดังนี้

ระดับประถมศึกษา

1) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14 (ท่าใหม่บ้านลี้)	สพป. จันทบุรี เขต 1
2) โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ	สพป. ชัยภูมิ เขต 1
3) โรงเรียนแม่คือวิทยา (ขยายโอกาส)	สพป. เชียงใหม่ เขต 1
4) โรงเรียนสุนทรวิจิตร	สพป. นครพนม เขต 1
5) โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ (ขยายโอกาส)	สพป. นครศรีธรรมราชเขต 1
6) โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์	สพป. นครสวรรค์ เขต 1

7) โรงเรียนวัดดอนไก่อี๋ย	สพป. เพชรบุรี เขต 1
8) โรงเรียนอนุบาลพังงา	สพป. พังงา เขต 1
9) โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก	สพป. พิษณุโลก เขต 1
10) โรงเรียนอนุบาลลพบุรี	สพป. ลพบุรี เขต 1
11) โรงเรียนอนุบาลสงขลา	สพป. สงขลา เขต 1
12) โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์	สพป. สุรินทร์ เขต 1
13) โรงเรียนอนุบาลสมุทรสาคร	สพป. สมุทรสาคร เขต 1
14) โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย	สพป. สุโขทัย เขต 1
15) โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี	สพป. อุดรธานี เขต 1

ระดับมัธยมศึกษา

1) โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย	สพม. เขต 5 (ลพบุรี)
2) โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ	สพม. เขต 10 (สมุทรสาคร)
3) โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี	สพม. เขต 10 (เพชรบุรี)
4) โรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช	สพม. เขต 12 (นครศรีธรรมราช)
5) โรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน	สพม. เขต 14 (พังงา)
6) โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา	สพม. เขต 16 (สงขลา)
7) โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล	สพม. เขต 20 (อุดรธานี)
8) โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย	สพม. เขต 22 (นครพนม)
9) โรงเรียนกัลยาวัตร	สพม. เขต 25 (ขอนแก่น)
10) โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล	สพม. เขต 30 (ชัยภูมิ)
11) โรงเรียนสิรินธร	สพม. เขต 33 (สุรินทร์)
12) โรงเรียนตอยสะแกกัฒวิทยาคม	สพม. เขต 34 (เชียงใหม่)
13) โรงเรียนคีรีมาศพิทยาคม	สพม. เขต 38 (สุโขทัย)
14) โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม	สพม. เขต 39 (พิษณุโลก)
15) โรงเรียนนครสวรรค์	สพม. เขต 42 (นครสวรรค์)

2) โรงเรียนบัฟเฟอร์ สคูล (Buffer School) คือโรงเรียน ที่เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ บวกภาษาประเทศอาเซียนที่มีชายแดนติดกับที่ตั้งของโรงเรียน ดังนี้

ระดับประถมศึกษา

1) โรงเรียนบ้านท่าอาจ	สพป. ดาก เขต 2
2) โรงเรียนบ้านเวียงพาน (ขยายโอกาส)	สพป. เชียงราย เขต 3
3) โรงเรียนบ้านร่มเกล้า	สพป. น่าน เขต 1
4) โรงเรียนบ้านส้มป่อย	สพป. มุกดาหาร เขต 1
5) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 94 (บ้านปอน้ำร้อน)	สพป. ยะลา เขต 3

6) โรงเรียนบ้านน้ำแดง	สพป. ระนอง เขต 1
7) โรงเรียนบ้านหาดจิก	สพป. ระนอง เขต 1
8) โรงเรียนบ้านตะโกล่าง	สพป. ราชบุรี เขต 1
9) โรงเรียนบ้านเสาชงชัย	สพป. ศรีสะเกษ เขต 4
10) โรงเรียนอนุบาลบุงคล้า	สพป. หนองคาย เขต 3
11) โรงเรียนบ้านหนองเม็ก	สพป. อุบลราชธานี เขต 5
12) โรงเรียนกาบเชิงมิตรภาพที่ 190	สพป. สุรินทร์ เขต 3
13) โรงเรียนบ้านจัดสรรสามัคคี	สพป. สระแก้ว เขต 2

ระดับมัธยมศึกษา

1) โรงเรียนคลองน้ำใสวิทยาการ	สพม. เขต 7 (สระแก้ว)
2) โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา	สพม. เขต 8 (ราชบุรี)
3) โรงเรียนเบตง "วีระราษฎร์ประสาน"	สพม. เขต 15 (ยะลา)
4) โรงเรียนบึงกาฬ	สพม. เขต 21 (หนองคาย)
5) โรงเรียนมุกดาวิทยานุกูล	สพม. เขต 22 (มุกดาหาร)
6) โรงเรียนภูมิขรอลวิทยา	สพม. เขต 28 (ศรีสะเกษ)
7) โรงเรียนเอือดใหญ่พิทยา	สพม. เขต 29 (อุบลราชธานี)
8) โรงเรียนพนมดงรักวิทยา	สพม. เขต 33 (สุรินทร์)
9) โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม	สพม. เขต 36 (เชียงราย)
10) โรงเรียนสาธิตกิจประชาสรรค์ รัชมิ่งคลาภิเษก	สพม. เขต 37 (น่าน)
11) โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา	สพม. เขต 38 (ตาก)

1.1.4. โรงเรียนเครือข่าย และประชาชนในชุมชนที่รายรอบโรงเรียน
ต้นแบบการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 54 โรงเรียนละ 9 โรงเรียน

1.2. เชิงคุณภาพ

1.2.1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ร่วมกับที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษา และศึกษานิเทศก์

1.2.2. ครู และนักเรียนของโรงเรียน Sister School และ Buffer School มีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศ พหุวัฒนธรรม และเทคโนโลยี การสื่อสารและสารสนเทศ ในการสื่อสารกับประเทศในประชาคมอาเซียน

1.2.3. ศูนย์อาเซียนศึกษามีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนัก และพัฒนาเยาวชนไทยให้มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน

1.2.4. โรงเรียนเครือข่าย ประชาชนในชุมชนที่รายรอบโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ

2. ผลการดำเนินงาน

2.1. ประชุมจัดทำแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN ได้คู่มือดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน Sister School และ Buffer School ใช้ในการดำเนินโครงการ

2.2. ประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการแก่โรงเรียน Sister School และ Buffer School ศึกษาวิเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษามีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN

2.3. พัฒนาโรงเรียนเป็นศูนย์อาเซียนศึกษา จัดสรรโอนเงินงบประมาณให้โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อาเซียน และจัดประชุม/อบรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง การจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนให้แก่เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อาเซียน ของโรงเรียน Sister School และ Buffer School โรงเรียนสามารถเป็นศูนย์อาเซียนศึกษา จัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนให้แก่ผู้เรียน โรงเรียนเครือข่าย และชุมชนที่อยู่รายรอบโรงเรียน รวมทั้งเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่โรงเรียน หน่วยงานอื่น และผู้สนใจทั่วไป

2.4. เสริมสร้างความเข้มแข็งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน ภาษาอังกฤษแบบเข้มภาษาต่างประเทศที่ 2 (ภาษาเพื่อนบ้าน) พหุวัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนจัดสรรโอนเงินงบประมาณให้โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาจัดจ้างที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน และดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ โรงเรียนมีหลักสูตรและจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน

2.5. พัฒนานักเรียน (ค่ายวิชาการ) จัดสรรโอนเงินงบประมาณให้โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาจัดค่ายวิชาการเกี่ยวกับอาเซียน และจัดสัปดาห์/เทศกาลอาเซียน หรือ วันอาเซียน (8 สิงหาคม) โรงเรียนและโรงเรียนเครือข่ายร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนและโรงเรียนเครือข่าย รวมทั้งชุมชน

2.6. ค่ายวิชาการกลุ่มประเทศอาเซียน จัดค่ายวิชาการประชาคมอาเซียน เพื่อให้ผู้เข้าประชุมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการสร้างเครือข่ายประชาคมอาเซียน รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นประชาคมอาเซียนและประเทศสมาชิกอาเซียน ระหว่างวันที่ 10-19 ธันวาคม 2553 มีผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองของประเทศสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 8 ประเทศ ยกเว้นประเทศพม่า และอินโดนีเซีย เนื่องจากมีเหตุจำเป็นไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

2.7. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียนทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ เช่น รายการเสียงแห่งอนาคต ลงข่าวกิจกรรมในหนังสือพิมพ์รายวัน เพื่อให้ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียน Sister School และ Buffer School ศึกษาวิเคราะห์ โรงเรียนเครือข่าย และผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN ไปสู่การปฏิบัติและมีความตระหนักในเรื่องประชาคมอาเซียน และจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำโครงการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้รับทราบข้อมูลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN

2.8. นิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินโครงการ นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินโครงการฯ ของโรงเรียน Sister School และ Buffer School เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน Sister School และ Buffer School ระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน รวมทั้งจัดประชุมปฏิบัติการสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN ปีงบประมาณ 2553 ของโรงเรียน Sister School และ Buffer School ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน-2 ธันวาคม 2553 และ 5-9 ธันวาคม 2553

1.2.2 ทำไมต้องจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

เอกรินทร์ สีมหาศาล, สุคนธ์ สินธพานนท์, และสมปอง อมรสิทธิวงศ์ (2555: 10) คงมีหลายคนสงสัยว่าทำไมเราต้องเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับอาเซียน (ASEAN) เราจะต้องรู้จักเพื่อนบ้านทั้ง 10 ประเทศไปทำไม โดยเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ยิ่งรู้สึกที่อาเซียนเป็นเรื่องไกลตัว แถมยังไม่แน่ว่าจะเกี่ยวข้องกับเด็กอีกต่างหาก ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เด็ก ๆ ถือเป็นกำลังสำคัญที่ต้องหาความรู้และเปิดมุมมองตัวเองเกี่ยวกับประเทศเพื่อบ้าน เพราะต่อไปการแข่งขันในตลาดแรงงานจะเปิดกว้าง เยาวชนไทยจะต้องเพิ่มขีดความสามารถของตนเองเพื่อที่จะแข่งขันกับเยาวชนของกลุ่มประเทศอาเซียน และจากคำถามที่ว่า “ทำไมต้องรู้เรื่องเกี่ยวกับอาเซียน” ก็คงจะตอบได้ว่า เนื่องจากสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันในภูมิภาคเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง

และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ ขณะที่ปัญหาหลายอย่างซึ่งเคยเป็นปัญหาในประเทศกลับขยายกว้างเป็นปัญหาระหว่างประเทศ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคติดต่อ อาชญากรรมข้ามชาติ หรือแม้แต่ปัญหายาเสพติด อาเซียนจึงต้องปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที การผึกกำลังของอาเซียนซึ่งมีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ให้เข้มแข็ง ย่อมทำให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและปัญหาท้าทายได้ดียิ่งขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และช่วยให้เสียงของอาเซียนมีน้ำหนัก เพราะการที่สมาชิกทั้ง 10 ประเทศ มีท่าทีเป็นหนึ่งเดียวในอาเซียนมากขึ้น และทำให้อาเซียนมีอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้นด้วย และภายในปี 2558 เยาวชนไทยต้องผลัดกันตัวเองในการเรียนรู้ภาษาต่างชาติ เปิดมุมมองและเรียนรู้วัฒนธรรมของเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับคนชาติอื่นๆ โดยตัดความคิดที่ว่า ประเทศไทยอยู่เหนือกว่า ดีกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน จากการเปิดเผยของกรมอาเซียนกระทรวงการต่างประเทศ ระบุว่าใน 10 ประเทศอาเซียน ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 8 เรื่องการสร้างขีดความสามารถ ความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน โดยประเทศลาวมีความรู้เรื่องอาเซียนมากที่สุด ดังนั้นคงรู้แล้วว่าอาเซียนมีความสำคัญต่อเยาวชนอย่างไร มันไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป การเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนไม่ใช่เรื่องของผู้ใหญ่ หรือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้น เยาวชนทุกคนเป็นกำลังของชาติ และภารกิจสำคัญที่จะทำให้เยาวชนไทยตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับอาเซียน จึงเป็นภาระงานที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต้องรีบดำเนินการอย่างเร่งด่วนต่อไป

กล่าวโดยสรุป การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายในปี พ.ศ.2558 เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยและภูมิภาค ความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN โดยระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะทำให้เยาวชนไทยตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับอาเซียน มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน

1.3. ความสำคัญและความเป็นมาของประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า (Association of Southeast Asian Nations) ได้มีผู้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญไว้ ดังนี้

ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2553, 2 มีนาคม) ได้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของประชาคมอาเซียนว่า จากกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับความหลากหลายทั้งด้านสังคมและระบบเศรษฐกิจซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตเป็นอย่างมาก ทำให้หลายประเทศต้องเร่งเตรียมพร้อมโดยการสร้างกลไกและพัฒนาดนให้มีศักยภาพสูงขึ้น ให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) ได้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของประชาคมอาเซียนว่า อาเซียน ปรากฏในคำประกาศปฏิญญาอาเซียนที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ประกอบด้วยประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาคข้างไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก มีกลไกการขับเคลื่อนประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมือง-ความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ (2554) ได้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของประชาคมอาเซียนว่า ในช่วงทศวรรษ 2500 ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ได้แพร่เข้ามาสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้เกิดความกังวลทางด้านเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ ประกอบกับประเทศมหาอำนาจเริ่มไม่สนับสนุนให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร ทำให้ประเทศในกลุ่มหันมาหาความร่วมมือซึ่งกันและกัน และได้มีการฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างประเทศขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการแสวงหาลู่ทางจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นในภูมิภาค “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” จึงได้จัดตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ”(Bangkok Declaration) หรือที่เรียกว่าปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ที่พระราชวังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ และการบริหาร

2. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
3. เสริมสร้างความเจริญ รุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
4. ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
5. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
6. เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรมการขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
7. เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) กล่าวถึงการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ว่า ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยนั้นต้องทำให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในเรื่องการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิตให้ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคทศวรรษที่ 21 ให้ได้มาตรฐานสากลและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ครอบคลุมถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย สร้างภูมิคุ้มกันด้านสถาบันสังคมให้มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันชุมชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555 : 253 - 255) ได้ทำการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งได้ศึกษาโครงสร้างประชากรของอาเซียนโดยพิจารณาการจ้างงานที่ประกอบวิชาชีพ ชีตความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนของอาเซียน ระบบการศึกษาที่จะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ และแนวทางในการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศสมาชิกในอาเซียน พบว่า ทุกด้านประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก และยิ่งห่างกับประเทศสิงคโปร์ ที่ก้าวหน้าและเป็นผู้นำเหนือประเทศสมาชิกอื่นๆ ในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้กล่าวถึงนโยบายสู่การสร้างประชาคมอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการ ว่า

1. การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนนักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ.2558

2. การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อม

3. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน

4. การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน โดยจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาสำคัญต่าง ๆ

5. การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และคณะผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีใน 7 สาขาวิชา ว่า

ด้านการผลิตกำลังคน (ทรัพยากรมนุษย์) มีแนวทางที่สำคัญ คือ เร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในรอบที่สอง ปี พ.ศ. 2552-2561 ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับแนวทางการเปิดเสรีทางการศึกษาของอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือกลยุทธ์ที่ 1 เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เช่น (1) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีลักษณะเชื่อมโยงด้วยกันด้วยการหล่อหลอมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์และความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางการศึกษาเข้าด้วยกัน (2) ยกกระดับทางการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะสาขาวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาท้องถิ่น (ภาษาไทย) ให้สูงขึ้นเทียบได้ในระดับสากล เป็นต้น และกลยุทธ์ที่ 2 เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher Education) ซึ่งมีข้อเสนอที่ต่อยอดมาจากการศึกษาในระดับพื้นฐาน เช่น (1) เร่งรัดส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาความเป็นนานาชาติ (World Class University) โดยผ่านกระบวนการร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งที่เป็นสมาชิกและที่มีได้เป็นสมาชิกอาเซียน (2) เร่งรัดให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยได้มาตรฐานโดยผ่านระบบการตรวจสอบมาตรฐาน (Thai Qualification Framework) เพื่อประเมินและยกระดับมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาไทยอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ด้านการพัฒนากำลังคน เพื่อตอบสนองตลาดแรงงานอาเซียน มี 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 เป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการพัฒนาคนในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น (1) ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการฝึกอบรม (Training Needs) ของประชาชนในอาเซียนเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของประเทศสมาชิกอาเซียน (2) ดำเนินความพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อลดขั้นตอนในการออกวีซ่าให้แก่ผู้ประสงค์จะทำงานในกลุ่มประเทศ

สมาชิกอาเซียน เป็นต้น และกลยุทธ์ที่ 2 เป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบสมรรถนะแรงงานอาเซียน เช่น (1) เร่งส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละประเทศมีกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (National Qualification Framework) เพื่อสร้างเสริมให้พัฒนากำลังคนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (2) ร่วมมือกันระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อสร้างระบบมาตรฐานวิชาชีพของอาเซียน (ASEAN Qualification Framework) เป็นกรอบให้ประเทศสมาชิกต่าง ๆ ได้เตรียมพร้อมในการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพเสียก่อนที่จะเดินทางไปทำงานยังประเทศปลายทาง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดย **เป้าหมาย** ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลักสามประการ คือ 1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดีและมีใจรักมาเป็นครู คุนอาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษาด้วย **กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา** มีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดย 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาดตามอัธยาศัย 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) - กนป. ได้กำหนดค่าเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจนถึงสิ้นสุด พ.ศ. 2561 จำนวน ๔ เป้าหมาย **เป้าหมายที่ 1** คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล **เป้าหมายที่ 2** คนไทยใฝ่รู้ : สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง **เป้าหมายที่ 3** คนไทยใฝ่ดี : มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มี

วัฒนธรรมประชาธิปไตย เป้าหมายที่ ๔ คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น : มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

กล่าวโดยสรุป ด้านความเป็นมาของประชาคมอาเซียน มีจุดกำเนิดจากกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดความหลากหลายทั้งด้านสังคมและระบบเศรษฐกิจ จึงทำให้ 10 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ต้องเร่งเตรียมพร้อมให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม โดยประกาศปฏิญญาอาเซียนที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ด้านความสำคัญของประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ และการบริหาร การฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ โดยมีกลไกการขับเคลื่อนประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมือง-ความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาคธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ พัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในเรื่องการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิต การตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การสร้างสถาบันสังคมให้มีความเข้มแข็ง จะทำให้คนไทยปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคทศวรรษที่ 21

1.4. การเตรียมพร้อมและแนวทางการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

การเตรียมพร้อมและแนวทางการศึกษาไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต้องศึกษากฎระเบียบหรือความรู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของประเทศไทยหลังจากการประกาศก่อตั้งประชาคมอาเซียน ว่ามีความสำคัญ มีแนวทาง หลักการหรือวิธีการอย่างไร ที่จะเตรียมความพร้อมเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยนำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1.4.1 ประชาคมอาเซียนคืออะไร

สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ (2554: 13-143) ได้รวบรวมเรื่องราวความเป็นมาและความร่วมมือต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับอาเซียนแก่ประชาชนชาวไทยให้แพร่หลายยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง และขอเสนอ ดังต่อไปนี้

1.4.1.1 กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2550 ที่ประเทศสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนาม ในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตรคือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรอาเซียนจะเป็นสถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนในฐานะที่เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) จุดเด่นประการหนึ่งของกฎบัตรอาเซียน คือ การที่ข้อบทต่างๆ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้อาเซียนเป็นองค์กรที่ประชาชนเข้าถึงและเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศสมาชิกมากยิ่งขึ้น กฎบัตรอาเซียนประกอบด้วยบทบัญญัติ 13 บท อาจสรุปบทบัญญัติที่สำคัญของกฎบัตรอาเซียนได้

1.4.1.2 แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดช่องว่างการพัฒนาโดยการกระจายประโยชน์ของการเจริญเติบโตไปยังกลุ่มและชุมชนที่พัฒนาน้อยกว่าที่มีความยากจน รวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน และเชื่อมต่อชาติสมาชิกอาเซียนในภูมิภาคให้เข้ากับประชาคมโลก แนวคิดเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนจะส่งเสริมให้เกิดการ ต่อยอดการรวมตัวของอาเซียนและขยายกว้างขึ้นไปยังเอเชียตะวันออกเฉียง และความเชื่อมโยงในภูมิภาคที่ลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้นนี้จะสร้างความเข้มแข็งให้แก่จุดยืนของอาเซียนในฐานะเป็นแกนกลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง และรักษาความเป็นแกนกลางของอาเซียน

1.4.1.3 แผนการสื่อสารของอาเซียน (ASEAN Communication Plan) คือ ขอบข่ายของความร่วมมือตามวัตถุประสงค์ 3 ด้านซึ่งเปรียบเสมือนเสาหลักสามเสาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political – Security Community - APSC) เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดย

สันติวิธีเพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประเทศสมาชิกได้ร่วมจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community Blueprint)

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) โดยมีเป้าหมายให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกันและมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรีอาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint)

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) เพื่อให้ประชาชนมีการอยู่ดีกินดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว โดยมีความร่วมมือเฉพาะด้าน (functional cooperation) ภายใต้ประเด็นเชิงสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน ได้แก่ เยาวชน การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สิทธิมนุษยชน สาธารณสุข วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สตรีแรงงาน การขจัดความยากจน สวัสดิการสังคมและการพัฒนาวัฒนธรรมและสารสนเทศ กิจการพลเรือน การตรวจคนเข้าเมืองและกงสุลยาเสพติด การจัดการภัยพิบัติ และสิทธิมนุษยชน โดยมีคณะทำงานอาเซียนรับผิดชอบการดำเนินความร่วมมือในแต่ละด้าน

กล่าวโดยสรุป ประชาคมอาเซียน คือความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียนในปี 2558 และยังมีแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน เพื่อเป็นคู่มือส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดช่องว่างการพัฒนาโดยการกระจายประโยชน์ของการเจริญเติบโตไปยังกลุ่มและชุมชนที่พัฒนาน้อยกว่าที่มีความยากจน รวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน และเชื่อมต่อชาติสมาชิกอาเซียนในภูมิภาคให้เข้ากับประชาคมโลก และแผนการสื่อสารของอาเซียน ของประชาคมอาเซียนทั้งสาม ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคู่มือในการดำเนินการที่สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและความรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่องแก่ประชาชนอาเซียน

1.4.2 ความสำคัญของการศึกษาต่อประชาคมอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2555) โดย ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วันที่ 14 สิงหาคม 2555 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อประชาคมอาเซียนว่า การศึกษา เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยการศึกษาเป็นกลไกในการปลูกฝังค่านิยม แนวความคิด ความเข้าใจกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและ

ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก โดยในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC Blueprint) ได้กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับแรกในการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีของประชากรในภูมิภาค ด้วยการให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสร้างโอกาสทางการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์

จันทร์ดา ดันติพงศานุกฤษ, และชยพร กระต่ายทอง (2555) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อประชาคมอาเซียนว่า การศึกษาเป็นรากแก้วและเป็นกุญแจดอกสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยและภูมิภาคให้อยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนด บทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเอเชีย ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาอาเซียน ด้านการศึกษาอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการร่วมมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายประชาคมอาเซียน ที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน โดยกำหนดให้สาขาการศึกษาตอบสนองการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายในปี 2558

พวงภิญญา วงศ์เลขา (2553, 2 มีนาคม) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อประชาคมอาเซียนว่า ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียน ได้ตระหนักถึงบทบาทและภารกิจสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนในเวทีโลก โดยเฉพาะการใช้กลไกความร่วมมือด้านการศึกษานำพาอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคง ดังคำกล่าวตอนหนึ่งของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ในพิธีเปิดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2552 ที่ว่า “ประชาชนของอาเซียนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของอาเซียน เราต้องทำให้แน่ใจว่า พวกเขามีช่องทางที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาบุคคล และเราควรดำเนินการดังกล่าวโดยการส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเสริมสร้างศักยภาพในด้านอื่น ๆ นี่คือนสิ่งที่เราเรียกว่า การลงทุนระยะยาวเพื่ออนาคตของประชาคม ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการสร้างประชาคมที่ยั่งยืนต่อไป” ในส่วนของความร่วมมือด้านการศึกษาของประชาคมอาเซียนนั้น ได้มีการลงนามในปฏิญญาชะอำ-หัวหิน โดยนายกรัฐมนตรีของไทยและผู้นำของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน โดยมีเป้าหมายความร่วมมือใน 3 เสาหลัก คือ ประชาคมด้านการเมืองและความมั่นคง โดยใช้การศึกษาเป็นตัวนำ ประชาคมด้านเศรษฐกิจ ทุกประเทศจะต้องพัฒนาความสามารถการ

แข่งขันในเวทีโลก และประชาคมด้านสังคมและวัฒนธรรม ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม นั้นจะช่วยสร้างความร่วมมือในลักษณะสังคมเอื้ออาทร และการพัฒนามาตรฐานการศึกษาไทย ให้ก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนนั้นคงไม่เพียงพอ แต่ยังคงพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มี ศักยภาพพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกได้อย่างมั่นใจ ที่สำคัญคือทุกภาค ส่วนในสังคมต้องผลานความร่วมมือขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้ก้าวไปสู่เวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ชินวรณ์ บุญยเกียรติ (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อประชาคม อาเซียนว่า ศธ.มีนโยบายพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศให้เป็นไปอย่างมี คุณภาพ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนสามารถก้าวทันและแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในความเป็นจริงประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งอาเซียน โดยมี 3 เสาหลัก ได้แก่ ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือทางการเมืองและความ มั่นคง และความร่วมมือทางสังคม วัฒนธรรม ซึ่งเสาหลักความร่วมมือทางสังคมมีความก้าวหน้า มากที่สุด การเตรียมความพร้อมของ ศธ.ในเสาหลักความร่วมมือด้านสังคมเรื่องการศึกษา ก็ เพื่อให้ไทยสามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ ซึ่งเชื่อว่า อีก 3 ปีข้างหน้านักเรียนในโรงเรียนสู่ มาตรฐานสากลจะต้องสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ โดยครูจะต้องให้ความร่วมมือและผลักดันให้ เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตุลาคม-ธันวาคม 2554 : 22-48) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อประชาคมอาเซียนว่า เพื่อให้เกิดความร่วมมือทาง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง โดยความร่วมมือด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย ประเด็นหลัก คือ การพัฒนามนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ความ ยุติธรรมและสิทธิ ส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลด ช่องว่างทางการพัฒนา จึงได้นำเสนอถึงแนวทางการเตรียมความพร้อมประเทศไทยเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 โดยมี เนื้อหาสาระบางส่วนในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือทาง วัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนทาง วัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับ สากลตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานทักษะด้านภาษาและความรอบรู้ด้านภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่

ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยไทยมีบทบาทนำในอาเซียนร่วมกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพ

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อประชาคมอาเซียน คือ การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน เป็นกุญแจดอกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียน ทำให้แต่ละประเทศมีช่องทางที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาบุคคลให้เกิดค่านิยมแนวความคิด ความเข้าใจกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะทำให้บรรลุเป้าหมายสำคัญของประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปันต่อกัน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนให้มีความสามารถในการแข่งขันบนเวทีเศรษฐกิจโลก เป็นแนวทางที่เรียกว่า การลงทุนระยะยาวเพื่ออนาคต ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการสร้างประชาคมเป็นไปอย่างยั่งยืน และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคนทางด้านการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้อย่างครอบคลุม

1.4.3 ขอบข่ายการจัดการศึกษาของไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2555) โดย ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วันที่ 14 สิงหาคม 2555 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ ได้กล่าวถึงขอบข่ายการจัดการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนว่า กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการภายใน ปี 2555-2558 เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ดังนี้

1. การให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยรณรงค์ให้ประชากรทุกคนอ่านออกเขียนได้ ลดอัตราการไม่รู้หนังสือ เปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม ซึ่งขณะนี้ ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 4 ในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีอัตราประชากรรู้หนังสือ ร้อยละ 93.5 และมีเพียงร้อยละ 6.5 ของประชากรวัยเรียนที่ไม่รู้หนังสือ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนทางไกลศึกษานอกระบบ การเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชน(Community Learning Centres - CLCs) ทั้งนี้ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากกลุ่มประเทศอาเซียนว่าเป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งในการส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่าน CLCs รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับศูนย์การเรียนชุมชนในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นด้วย นอกจากนี้ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรมาตรฐานอาเซียน (ASEAN Curriculum) สำหรับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.6) ช่วงชั้นที่ 2 (ม.1-ม.3) และช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) โดยกำหนดใน 7 สาขาวิชาได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พลศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศ จริยศึกษา ศิลปะ และอัตลักษณ์

ซึ่งประเทศไทยมีความร่วมมือด้านการศึกษาและทุนวิจัยในภูมิภาคอาเซียน
การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โดยคนไทยในอาเซียนและต่างประเทศและ
สถานศึกษาในเครือข่ายอาเซียน

3. การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม โดยเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับ
อาชีวศึกษา เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการ
แห่งวิชาชีพและยกระดับฝีมือแรงงานและการพัฒนาบุคลากร
ของกระทรวงแรงงาน สนับสนุนให้สถานประกอบการจัดทำแผน

ภาคเอกชนและสถาบันเฉพาะทาง
4. การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาระบบ
อิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้และวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบ on-line
และ / หรือ off-line กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้าน ICT ในแต่ละระดับการศึกษา
ยกระดับคุณภาพการศึกษาในสาขาเฉพาะทางด้าน ICT เพื่อผลิตบุคลากรด้าน ICT ให้

มีทักษะและความเชี่ยวชาญสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในการเข้าสู่
ตลาดวิชาชีพด้าน ICT สนับสนุนให้ในแต่ละระดับสากล พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนการ
พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

5. การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาการศึกษาระดับสูง
โดยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบและส่งเสริมและสนับสนุนการ
ทางด้านวิชาชีพทางด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการวิจัยและพัฒนา
และนวัตกรรมวิจัย

จันทรา ตันตวิบูลย์, และคณะ (2555) : อดอน (2555) : อดอน (2555)
ฉบับย่อของรายงานวิจัยเกี่ยวกับอาเซียน (SPIRIT of ASEAN) เพื่อ
สนับสนุนการขยายตัวของอาเซียนในภูมิภาคอาเซียน

และพัฒนาระบบวิจัยในภูมิภาคอาเซียน (SPIRIT of ASEAN) โดย
โครงการพัฒนาอาเซียน (SPIRIT of ASEAN) โดยศูนย์วิจัยอาเซียน
Study Center) ในสถานศึกษา สังกัด สพฐ. จำนวน 54 โรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาและระดับ

ประถมศึกษา แบ่งโรงเรียนเป็น 2 ประเภทคือ Buffer School จำนวน 24 โรงเรียนและ Sister School จำนวน 30 โรงเรียน ทั้ง 2 ประเภทแตกต่างกัน คือ **Buffer School** เป็นโรงเรียนที่อยู่ติดกับชายแดนของประเทศสมาชิกอาเซียน 4 ประเทศคือ ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซียและจัดสอนภาษาอาเซียน 1 ภาษา โดยเลือกจากภาษาที่มีชายแดนติดกับโรงเรียน **Sister School** เป็นโรงเรียนที่ไม่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นโรงเรียนที่จะสานสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา สามารถเลือกสอนภาษาประเทศใน อาเซียน 9 ประเทศ คือ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย

พาสินี วงศ์เลขา. (2553, 2 มีนาคม) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการจัดการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนว่า จากปฏิญญาดังกล่าว ส่งผลให้ทุกภาคส่วนต้องเร่งแสวงหาความร่วมมือเพื่อเดินหน้าขับเคลื่อนเตรียมพร้อมเด็กไทยก้าวสู่ประชาคมอาเซียนตามเป้าหมาย จึงเกิดการระดมความคิดในหลากหลายเวทีจากผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 เสาหลัก รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอน นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้อง พบข้อเสนอแนวทางมากมาย เช่น การให้ความรู้แก่พลเมือง ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเพื่อนบ้าน การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และจิตสำนึกของพลเมืองอาเซียน ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมจัดกิจกรรมด้านการศึกษา สร้างเด็กให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ การจัดหลักสูตรการศึกษาอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน เป็นต้น

ชินวรรณ บุญยเกียรติ (2554 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการจัดการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนว่า ศธ.ได้เตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

1. จัดให้มีหลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อให้คนไทยเข้าใจอาเซียน เข้าใจการอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวัฒนธรรมการกิน การอยู่ การดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน จึงจำเป็นที่จะต้องทำความรู้จักประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็น จีน พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย เป็นต้น ซึ่ง ศธ.จะสร้างหลักสูตรที่สามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องภายใต้การรวมตัวเป็นประชาคมเดียวกันของคนจำนวนกว่า 600 ล้านคน โดยจะเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป

2. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งขณะนี้ประเทศจีนมีความประสงค์จะส่งครูมาสอนในโรงเรียนไทยเป็นจำนวนมาก

3. การแลกเปลี่ยน ICT ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะจะต้องเชื่อมโยงภายในประชาคมอาเซียนกันได้ ซึ่งได้มีการจัดตั้ง ASEAN University และ Cyber University เพื่อการเชื่อมโยง นอกจากนี้ยังได้เตรียมการเพื่อให้มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษาระหว่างกัน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ซึ่งขณะนี้ไทย-จีน และไทย-มาเลเซีย สามารถรับรองคุณวุฒิได้แล้ว แต่สำหรับฟิลิปปินส์ยังไม่สามารถรับรองได้

4. การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียน ศธ.ได้ตั้งเป้าหมายให้นักเรียนที่จบชั้น ป.6 สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต และสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยได้เร่งผลักดันและดำเนินการในหลายด้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงขอยุบายการจัดการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนว่า การพัฒนาการเรียนรู้อันของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายของคุณภาพเด็ก คุณภาพครู และคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งมีคุณลักษณะและตัวชี้วัดความสำเร็จ 3 ด้านดังนี้

คุณลักษณะและตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียน

1. ด้านความรู้

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน ได้แก่

ด้านการเมือง ได้แก่ ระบบการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สิทธิเด็ก / สิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระบบเงินตราของประเทศในกลุ่มอาเซียน ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน การค้าเสรี ข้อตกลงทางการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ชาติพันธุ์ ภาษาศาสนา การแต่งกาย สาธารณสุข สภาพทางภูมิศาสตร์ เอกลักษณ์ บุคคลสำคัญ ประวัติศาสตร์

1.2 มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่

1.2.1 จุดกำเนิดอาเซียน

1.2.2 กฎบัตรอาเซียน ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ สาระสำคัญ

1.2.3 ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง

ประชาคมเศรษฐกิจ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

1.2.4 ความสัมพันธ์กับภายนอกอาเซียน

2. ด้านทักษะ/กระบวนการ

2.1 ทักษะพื้นฐาน ได้แก่

2.1.1 สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้านอีกอย่างน้อย 1 ภาษา)

2.1.2 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

2.1.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

2.1.4 มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2. ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม ได้แก่

2.2.1 เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.2.2 มีภาวะผู้นำ

2.2.3 เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

3. ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้แก่

3.3.1 เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

3.3.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.3.3 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หรืออย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่าง

ถูกต้อง

3.3.4 มีความสามารถในการจัดการ/ควบคุมตนเอง

3. ด้านเจตคติ

3.1 มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ ความเป็นอาเซียน

3.2 ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน

3.3 มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน

3.4 มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี /สันติธรรม

3.5 ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา

3.6 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดคุณภาพครู

1. ครูผู้สอนมีความรู้ เกี่ยวกับอาเซียน กฎบัตรอาเซียน ประชาคมอาเซียน

2. ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร

3. ครูใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้

4. ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline)

5. ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายโดยเน้นกิจกรรมหรือกระบวนการในการจัดการเรียนรู้

6. ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศ และในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

7. ครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้บริหารมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เช่น โรงเรียน องค์กรเอกชน หน่วยงานราชการ ฯลฯ
5. ผู้บริหารมีความสามารถในการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน
6. ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่าย ในกลุ่มประชาคมประเทศสมาชิกอาเซียน

กล่าวโดยสรุป เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ โดยมีขอบข่ายที่สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเพื่อนบ้าน การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และจิตสำนึกของพลเมืองอาเซียน ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมจัดกิจกรรมด้านการศึกษา สร้างเด็กให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ การจัดหลักสูตรการศึกษาอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน การส่งเสริมทางด้านการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร และเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประเมินการดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนตามตัวชี้วัดคุณภาพทั้งด้านเด็ก ครูและผู้บริหาร เพื่อศึกษาข้อมูลด้านบริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลกระทบที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.5. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554 : 12-30) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกันดังนี้

1.5.1. แนวทางการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

1.5.1.1 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียน

1.5.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์

1.5.1.3 ประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก เกี่ยวกับ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู และผู้เกี่ยวข้อง

1.5.1.4 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในการดำเนินงาน

1.5.1.5 พัฒนาสื่อสำหรับสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อุทิศ

1.5.1.6 เสริมสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.5.1.7 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประกวด การแข่งขัน การจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนนักเรียน เป็นต้น

1.5.1.8 ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน

1.5.1.9 กำกับติดตาม ประเมินผลการทำงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.5.1.10 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

1.5.2. แนวทางการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ เขตพื้นที่การศึกษาควรมีแนวทางการบริหารจัดการ ดังนี้

1.5.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.5.2.2 ประชุมคณะกรรมการ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม ปฏิทินดำเนินงาน

1.5.2.3 ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

1.5.2.4 วางแผนพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

1.5.2.5 จัดตั้งเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้แทนหอการค้าจังหวัด ผู้แทนฝ่ายความมั่นคง ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

1.5.2.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา ในช่วงวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี) หรือช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.5.2.7 ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน

1.5.2.8 กำหนดให้มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และรายงานการดำเนินงาน

1.5.2.9 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

1.5.3. แนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียน ให้บรรลุเป้าหมาย สถานศึกษาควรมีแนวทางทางการดำเนินงานและจัดการ ดังนี้

1.5.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียน และผู้แทนจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

1.5.3.2 ประชุมคณะกรรมการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม/ปฏิทินการดำเนินงาน

1.5.3.3 ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

1.5.3.4 วางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.3.5 จัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น นายอำเภอ ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

1.5.3.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.5.3.7 กำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามอย่างเป็นระบบ

1.5.3.8 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ

1.5.3.9 มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

1.5.4. แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ

1.5.4.1 จัดทำโครงการผู้นำเยาวชนอาเซียนในเชิงวิชาการ สันทนาการ วัฒนธรรม และให้ผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

1.5.4.2 บูรณาการขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อเสริมสร้างพลังแก่เยาวชนอาเซียน

1.5.4.3 สร้างความรู้สึกร่วมกันหนึ่งเดียวกันด้วยการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนอาเซียน พัฒนาเครือข่ายผู้นำเยาวชนอาเซียน ให้มีความแข็งแกร่งระดับภูมิภาคในด้านต่างๆ (ประเพณี วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม) ด้วยการให้องค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วม

1.5.4.4 ใช้ศิลปะ วัฒนธรรม และสื่อเทคโนโลยี เป็นสื่อในการพัฒนาวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

1.5.4.5 ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันในภูมิภาค

1.5.4.6 ส่งเสริมให้เยาวชนแบ่งปันความคิดและเป้าหมายร่วมกันด้วยการสร้างเครือข่ายและนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้มีความเข้าใจร่วมกันภายใต้การสนับสนุนขององค์กรภาครัฐและเอกชน

1.5.4.7 จัดทำโครงการเสียงจากเยาวชนอาเซียนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ข้อเสนอของเยาวชนอาเซียนเป็นรูปธรรมได้แก่ โครงการอาสาสมัครสอนหนังสือแก่เยาวชนด้อยโอกาส โดยจัดตั้งเครือข่าย ยุวทูตด้านการศึกษาในอาเซียน เพื่อสนับสนุนพลังของเยาวชนในการจัดการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต

1.5.4.8 จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมอาเซียนในสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่กิจกรรมและวัฒนธรรมที่หลากหลายของภูมิภาค

1.5.4.9 มีเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชนอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และเครือข่ายของเยาวชนอาเซียน

1.6. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษา

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ(Whole School Approach) โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554: 19) ซึ่งมีผู้ที่กล่าวถึงขอบเขตของการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้ดังนี้

1.6.1 ด้านการบริหารจัดการ

1.6.1.1 ความหมายด้านการบริหารจัดการ

เอกรินทร์ สีมหาศาล, สุคนธ์ สินธพานนท์, และสมปอง อมรสิทธิวงศ์ (2555: 8-10) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอน ว่า คือการสร้าง ความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ต่อผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในเรื่องการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การกำหนดนโยบาย แต่งตั้งคณะทำงาน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อาเซียน การตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานให้สำเร็จมีประสิทธิภาพ

1.6.1.2 ความสำคัญด้านการบริหารจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) ได้กล่าวถึงการพัฒนาในระยะแผนฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งสอดคล้องกับความสำคัญของการบริหารจัดการการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ว่า ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในที่รวดเร็วและซับซ้อน จึงจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกัน โดยต้องสร้างให้คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในเรื่องการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิตให้ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมถึง คุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

1.6.1.3 แนวทางในการบริหารสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554 : 12-30) กล่าวถึงแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารจัดการ ว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จก็คือ ผู้บริหาร ที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1. นำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา
2. สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน

3. กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
4. กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน
5. มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา
6. สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในโรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่าง

จริงจัง

7. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

8. จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่าง เพียงพอ

9. พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน

10. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน

11. มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

12. มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารจัดการ คือ การกำหนดนโยบาย นโยบายหรือแผนพัฒนาสถานศึกษา วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้เกิดความเข้าใจต่อผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน กำหนดบทบาทอย่างชัดเจน สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากร พัฒนาบุคลากร จัดทำข้อมูลสารสนเทศ สร้างเครือข่ายการดำเนินงาน จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียน การสื่อสารสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.6.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.6.2.1 ความหมายด้านการจัดการเรียนการสอน

เอกรินทร์ สีมหาศาล, สุคนธ์ สินธพานนท์, และ

สมปอง อมรสิทธิวงศ์ (2555: 8-10) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอน ว่า คือ การสร้างความเข้มแข็งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน ภาษาอังกฤษแบบเข้ม ภาษาต่างประเทศที่ 2 (ภาษาเพื่อนบ้าน) พหุวัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสื่อ

การเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน การจัดสรรโอนเงินงบประมาณให้โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษา จัดจ้างที่ปรึกษาศูนย์อาเซียนศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำหลักสูตรอาเซียน

1.6.2.2 ความสำคัญด้านการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : ออนไลน์)

ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ว่า จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจนถึงสิ้นสุด พ.ศ. 2561 มีเป้าหมายคือ คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล คนไทยใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการคิด และปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

1.6.2.3 แนวทางในการบริหารสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554 : 12-30)

กล่าวถึงแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ว่า ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตด้วยดีในประชาคมอาเซียน ซึ่งต้องดำเนินงานทั้งระบบในสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ดังได้กล่าวมาแล้ว นั้น งานวิชาการหรืองานจัดการเรียนรู้ถือเป็นงานหลัก เป็นงานที่จะส่งผลโดยตรงให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ควรจะต้องมีการวิเคราะห์ความสอดคล้อง ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติ/กระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กิจกรรม ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นหลักสูตรที่ยึดผลการเรียนรู้ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน/ชุมชน

กล่าวโดยสรุป บริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนการสอนการ คือ การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติกระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กิจกรรมทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นหลักสูตรที่ยึดผลการเรียนรู้ เน้นกระบวนการจัดการ

เรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน/ชุมชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.6.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

1.6.3.1 ความหมายด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

เอกรินทร์ สีมหาศาล, สุคนธ์ สินธพานนท์, และสมปอง อมรสิทธิวงศ์ (2555: 8-10) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน ว่า การให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนัก และพัฒนาเยาวชนไทยให้มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน สถานศึกษาเครือข่าย ประชาชนในชุมชนที่รายรอบโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ

1.6.3.2 ความสำคัญด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตุลาคม - ธันวาคม 2554 : 22-48) ได้กล่าวถึงความสำคัญด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียนว่าจะทำให้ผู้เรียนมีสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานทักษะด้านภาษาและความรอบรู้ด้านภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

1.6.3.3 แนวทางในการบริหารสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554 : 12-30) กล่าวถึงแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน ว่า สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน และที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
2. กำหนดรูปแบบ แนวการดำเนินงานจัดกิจกรรม รวมทั้งงบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน
3. สร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงาน

4. ดำเนินกิจกรรมตามแผน มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการประสานงานทั้งภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และชุมชน
5. มีการติดตามประเมินการจัดกิจกรรมและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม
6. มีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบรวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กำหนดรูปแบบ แนวการดำเนินงานจัดกิจกรรมรวมทั้งงบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน สร้างความรู้ความเข้าใจและยอมรับร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงาน ดำเนินกิจกรรมตามแผน สื่อสารประชาสัมพันธ์และการประสานงานทั้งภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และชุมชน การติดตามประเมินการจัดกิจกรรมและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม จัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบรวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.6.4 ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

1.6.4.1 ความหมายด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

สุทธิวัชร ทัตเจริญ (2550 : 135 - 158) กล่าวถึงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ว่า การนำระบบ ICT มาใช้ในการบริหารงานบุคคลแบบเครือข่าย เพราะการพัฒนาบุคลากรให้ก้าวหน้าในอาชีพและก้าวหน้าทันต่อการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาในเชิงรุกทุกรูปแบบ หลากหลาย ทั้งสื่อ Online วิทยุชุมชนและแผ่นป้ายโฆษณาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไปในอนาคต

1.6.4.2 ความสำคัญด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555 : 63) ได้กล่าวถึงความสำคัญด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ว่า จะเป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุ ครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจ

ทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ภารดี อนันต์นาวิ (2555 : 279-319) ได้กล่าวถึงความสำคัญด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ว่า เพื่อให้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุน

1.6.4.3 แนวทางในการบริหารสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554 : 12-30) กล่าวถึงแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ว่า มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และให้ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน

2. ส่งเสริมให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของการเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามของไทยที่จะสืบทอดแก่เด็กไทย

3. ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4. สถานศึกษาและชุมชนรวมทั้งเครือข่ายการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลายรวมทั้งการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ คือ การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของการเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามของไทยที่จะสืบทอดแก่เด็กไทย ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างเครือข่ายการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลายรวมทั้งการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการเรียนสู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งควรศึกษา

วิเคราะห์ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อบริหารการดำเนินงานให้สำเร็จ โดยจัดตั้งและประชุมคณะกรรมการ สร้างแผนและปฏิทิน ปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือครู ให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำ หน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยน และเตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับ อาเซียนที่จะต้องเผชิญในอนาคต โดยการดำเนินการตามแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม อาเซียนนั้น ควรร่วมมือกับองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดการนิเทศและติดตามอย่างเป็นระบบ จัดตั้งเครือข่ายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งระบบในทุกด้าน ทั้งด้านการ บริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ด้านการ บริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกรรมส่งเสริมในโรงเรียน ด้านการจัด กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

1.7. เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

สมาน อัครภูมิ (2553 :138-139) กล่าวว่า เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการรวบรวมและ สังเคราะห์ความคิดของผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้ได้ทั้งเป็นวิธีวิทยาการวิจัย และ การศึกษาความต้องการโดยทั่วไปสำหรับการนำเสนอ เทคนิคเดลฟายสรุปจากหนังสือของเดสส์ เลอร์ (Deesler 2000 : 86) ได้นำเสนอแนวคิดที่ เทคนิคเดลฟายมีจุดมุ่งหมายในการหาข้อสรุป ของกลุ่มในการตัดสินใจ โดยการขอความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของเรื่องหลายรอบ ผ่าน ทางการสอบถามเป็นรายคน แต่ละคนมีอิสระในการให้ความเห็น โดยไม่มีโอกาสได้พบกัน เพียงแต่การให้ความเห็นในรอบที่สอง และต่อๆ ไป ผู้สอบถามจะให้ข้อมูลภาพสรุปของการให้ ความคิดเห็นของกลุ่มว่าเป็นอย่างไร โดยไม่รู้ว่าใครให้ความเห็นอย่างไร การดำเนินการหา ข้อสรุปความคิดเห็นโดยใช้เทคนิคเดลฟายนี้อาจจะดำเนินการดังนี้

1. ระบุปัญหาที่ต้องการความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
2. เลือกผู้เชี่ยวชาญและสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ แบบสอบถาม
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และส่งข้อมูลสรุปความเห็นรอบแรก ไปพร้อมกับการสอบถามรอบถัดไป
4. นำข้อมูลที่ได้มาจากรอบใหม่มาวิเคราะห์และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญอีกรอบ พร้อมกับการสอบถามเรื่องเดิมนั้นอีกครั้ง โดยสอบถามว่าท่านจะยืนยันความคิดเห็นเดิม หรือ เปลี่ยนใจ

บุญชม ศรีสะอาด, และ สุรทอง ศรีสะอาด (2552: 19 - 20) กล่าวถึงเทคนิคการวิจัย แบบเดลฟายว่า เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นเทคนิคในการสรุปความคิดเห็นของ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาวิจัย กระบวนการวิจัยโดยใช้

เทคนิคเดลฟายจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ โดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกันซึ่งต้องใช้งบประมาณมาก รวมทั้งความไม่สะดวกในด้านเวลา แต่ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเสนอความคิดเห็นหรือตัดสินใจในประเด็นข้อคำถามโดยการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่มีข้อจำกัด นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนยังสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญบางท่านอาจพูดเก่งมากและมีอิทธิพลต่อความคิดของคนอื่น วิธีการนี้จะทำให้ผู้เชี่ยวชาญบางคนไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่นหรือของกลุ่มซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่ เทคนิคเดลฟายใช้วิธีให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามโดยไม่ต้องมาประชุม ซึ่งโดยทั่วไปจะตอบ 2-4 รอบ รอบแรกเป็นแบบปลายเปิดเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีระดับให้เลือก รอบที่ 2 เป็นการตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าดังกล่าว ผู้วิจัยนำผลการตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ มาหาค่ามัธยฐาน (Median : Mdn.) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range : IR.) และแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นตอบว่าอยู่ที่ระดับใด ค่ามัธยฐานแสดงถึง ความคิดเห็นของกลุ่มว่าอยู่ในระดับใด ส่วน IR แสดงถึงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ถ้าพบว่าทุกข้อมีมัธยฐานที่ระดับใดระดับหนึ่ง โดยที่ไม่มี IR (มีค่าเป็นศูนย์) แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันทุกประการในทุกข้อ ถือว่าเป็นฉันทามติอย่างสมบูรณ์ สามารถสรุปความคิดเห็นตามระดับนั้นได้ แต่โดยทั่วไปมักพบว่าบางข้อมีค่า IR น้อย บางข้อมีค่ามาก การมีค่าน้อยแสดงถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันสามารถสรุปได้ตามนั้น แต่ถ้ามีค่ามากแสดงถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งไม่อาจนำมาสรุปเป็นมติของผู้เชี่ยวชาญได้

วิโรจน์ สารัตตนะ (2545 : 53-54) ได้กล่าวว่าเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้ (1) กำหนดประเด็นปัญหาที่จะศึกษาว่าจะศึกษาประเด็นใด และต้องการได้อะไรจากผู้เชี่ยวชาญ (2) เลือกผู้เชี่ยวชาญการเลือกผู้เชี่ยวชาญมีความสำคัญมาก เพราะผลการวิจัยขึ้นกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น ถ้าผู้เชี่ยวชาญที่เลือกมาไม่มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงผลสรุปก็ย่อมไม่ถูกต้อง ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่จริงใจ ไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ก็ย่อมยากที่จะได้ผลสรุป หรือได้ผลสรุปที่ไม่น่าเชื่อถือ (3) พัฒนาแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open – ended) ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่จะวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญเขียนแสดงความคิดเห็น ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการตอบแบบสอบถามรอบแรก แล้วนำคำตอบมาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (4) ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 ว่ามีความเห็นในแต่ละข้อระดับใน 5 ระดับ จัดเป็นการตอบรอบที่สอง (5) นำผลการตอบของแต่ละข้อในขั้นที่ 4 มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐานของข้อนั้น (Median : Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range : IR.) ถ้าพบว่าทุกข้อมี

คำมัชฐาน ณ ระดับใดระดับหนึ่งโดยที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นศูนย์ ซึ่งชี้ถึงว่าผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันทุกประการในทุกข้อหรือข้อคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นฉันทามติ (Consensus) ก็จะยุติการสอบถามและสรุปความคิดเห็นตามมัชฐาน แต่โดยทั่วไปพบว่าบางข้อมีค่า IR น้อย บางข้อมีค่ามาก การมีค่าน้อยแสดงถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันสามารถสรุปได้ตามนั้น แต่ถ้ามีค่ามากแสดงถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ลักษณะเช่นนี้ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตอบรอบที่ 3 ต่อไป (6) ในการตอบรอบที่ 3 นั้น ผู้วิจัยจะส่งแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่เป็นผลมาจากการตอบในรอบที่ 2 ตามขั้นที่ 5 ทุกข้อ ผู้ตอบจะเห็นตำแหน่งมัชฐาน ตำแหน่งคำตอบ และเส้นแสดงความยาวของ IR (7) สรุปผลและอภิปรายผล

รชยา บุญสวัสดิ์. (2553: 71-74, 75-76). ได้กล่าวถึงส่วนประกอบของเทคนิคเดลฟาย ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์ ข้อได้เปรียบของเทคนิคเดลฟาย และข้อเสียเปรียบของเทคนิคเดลฟาย ไว้ดังนี้

1. ส่วนประกอบของเทคนิคเดลฟาย

1. ลักษณะของเรื่องที่จะศึกษาด้วยเทคนิคเดลฟายควรเป็นเรื่องที่จะนำไปสู่การวางนโยบายหรือคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการกำหนดทางเลือกต่างๆ หรือเป็นประเด็นที่มุ่งศึกษาความคิดที่สอดคล้องต้องกันเพื่อนำมาแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนทั้งในเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติงาน ตลอดจนศึกษาความสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อรับรู้สภาพการณ์ปัจจุบัน (Reception of Current Situation) ซึ่งจะนำมาสู่การสรุปเป็นหลักการและแนวคิดร่วมกันดังนั้นประเด็นปัญหาที่นำมาศึกษาด้วยเทคนิคเดลฟายจึงควรเป็นปัญหาในเชิงคุณภาพ ซึ่งไม่อาจจะหาคำตอบด้วยวิธีการทางสถิติ

2. ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นผลการวิจัยน่าจะมีการถูกต้องน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงควรเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนั้นๆอย่างแท้จริง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบมีประสบการณ์ในประเด็นที่ศึกษา แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ Macmillan (1971) พบว่าจากจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีตั้งแต่ 17 คนขึ้นไปอัตราความคลาดเคลื่อนจะมีย่อยมากจนคงที่ ดังตาราง 1 แต่หากคำนึงถึงด้านเวลาและความสะดวกในการสรุปก็สามารถเลือกจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมได้ ทั้งนี้ควรต้องคำนึงถึงค่าความคลาดเคลื่อนและการเปลี่ยนแปลงที่สามารถยอมรับด้วยประการหนึ่ง

ตาราง 1 การลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ (Panel Size)	การลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error Reduction)	การเปลี่ยนแปลงสุทธิ (Net Change)
1-5	1.20-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

ที่มา แมกมิลาน (Macmillan, 1971 อ้างถึงใน รชยา บุญสวัสดิ์, 2553 : 72)

นอกจากนี้เมื่อกำหนดได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษาแล้วต้องมีการเชิญบุคคลนั้นโดยตรง การเชิญอาจจะเป็นการเชิญด้วยจดหมายหรือทางโทรศัพท์ก็ได้ โดยผู้วิจัยจะต้องอธิบายถึง หัวข้อการวิจัย ประเด็นที่จะวิจัย เวลาที่เริ่มศึกษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหน้าที่ที่ท่านต้องปฏิบัติถึง ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยด้วย

3. แบบสอบถาม เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสอบถาม ดังนั้นแบบสอบถามนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง โดยทั่วไปแบบสอบถามในเทคนิค เดลฟายมี 2 ชนิดคือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตรฐานประเมินค่า การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบแรก ใช้แบบสอบถามปลายเปิดในรอบต่อๆมาจะใช้มาตรฐานปลายปิดชนิดประเมินค่า และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ถกเถียงความคิดเห็นอย่างรอบคอบและมั่นใจในการตัดสินใจ จึงมีการถามย้ำ 3 รอบหรือมากกว่า ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้เทคนิคเดลฟายแต่ละรอบจึงมีความแตกต่างกัน

4. ผู้วิจัย จะต้องมีความรอบคอบถี่ถ้วนในการวิเคราะห์คำตอบในแต่ละรอบและให้ความสำคัญต่อคำตอบที่ได้เท่าเทียมกัน โดยวางตัวเป็นกลาง ไม่มีความลำเอียงหรือนำความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปพิจารณาาร่วมกันด้วย เพราะอาจส่งผลให้เกิดการวิจัยคลาดเคลื่อนได้ นอกจากนี้ ในกรณีที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ผู้วิจัยต้องมีความอดทนและบางครั้งต้องใช้มนุษยสัมพันธ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

5. เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละรอบผู้วิจัยต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสม ไม่เร่งรัดและเว้นระยะนานเกินไป เพราะการเว้นระยะนานเกินไป

อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญ ขาดความต่อเนื่องทางความคิด เสียเวลาในการทบทวนทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเตือนและการติดตามการตอบกลับแบบสอบถาม

6. จำนวนรอบที่เหมาะสม จำนวนรอบที่เหมาะสมของเทคนิคเดลฟายขึ้นอยู่กับ การได้ข้อสรุป ที่มีฉันทามติ หรือจนกว่าที่จะสามารถให้เหตุผลได้ว่า ทำไมจึงไม่สามารถได้ ข้อสรุปที่มีฉันทามติ โดยปกติการรวบรวมข้อมูลโดยเทคนิคเดลฟายอย่างน้อยต้องใช้ 2 รอบ แต่ไม่เกิน 4 รอบ

7. ระดับฉันทามติที่เหมาะสม เมอร์รี่ และแฮมมัส (Murry & Hammous) ได้กล่าวว่า ยังไม่ปรากฏข้อตกลงที่แน่นอนว่าระดับฉันทามติที่เหมาะสมควรเป็นเท่าใดจากการศึกษา งานวิจัย เขาทั้งสองตั้งระดับฉันทามติที่เหมาะสมควรเป็นเท่าใดจากการศึกษางานวิจัยเข้าทั้งสองตั้งระดับฉันทามติไว้ที่ 75% และกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคงที่ของคำตอบจาก ระดับฉันทามติที่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงน้อยกว่า 20% ของรอบที่ผ่านมา กำหนดระดับฉันทามติที่เหมาะสมไว้ที่ 60% ควรยุติการวิจัยรอบต่อไปเมื่อระดับฉันทามติได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงน้อยกว่า 15% เมื่อเปรียบเทียบกับรอบที่ผ่านมา ส่วนเกณฑ์ในการพิจารณาฉันทามติด้วยค่าสัมบูรณ์ของ ผลต่างระหว่าง ฐานนิยมและมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เมื่อตอบแบบสอบถามที่ใช้ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับนั้นส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยม และมัธยฐานไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ไม่เกิน 1.50

2. ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์

1. เวลา ผู้ทำการวิจัยควรมีเวลามากพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือนจึงจะ ดัดสินกระบวนการอย่างไรก็ตามอาจใช้เวลามากกว่านั้นหรือน้อยกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถาม แต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2. ผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้นผู้วิจัยควรคำนึงถึง

ก. ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญควรเลือกผู้ที่มีความสามารถเป็น เลิศในสาขานั้นๆอย่างแท้จริง

ข. ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจ หรือมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัยโดยตลอด รวมทั้งยินยอมสละเวลาอีกด้วย

ค. จำนวนผู้เชี่ยวชาญควรเลือกให้มีมากพอ เพื่อจะได้ความเห็นใหม่ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรมี ผู้เชี่ยวชาญกี่คนนักวิจัยบางคนเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 - 10 คนในกลุ่มก็มากเพียงพอแต่ บางคนเห็นว่า 10-15 คน ในกลุ่มเดียวกันก็มากพอแล้ว

3. แบบสอบถาม ควรเขียนให้ชัดเจนสละสลวย ง่ายการอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้ การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามแต่ละรอบไม่ควรห่างกันเกินไป เพราะจะมีผลให้ผู้ตอบลืมหุตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

4. ผู้ทำการวิจัย ต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ และให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างสม่ำเสมอทุกข้อโดยไม่มีความลำเอียงในข้อนั้นๆ แม้จะมีบางคนไม่ตอบก็ตามทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย

3. ข้อได้เปรียบของเทคนิคเดลฟาย

1. การทำการวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัดทั้งในเรื่องจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์หรือเวลา
2. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ยากนัก และได้ผลอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ
3. ผู้ทำการวิจัยสามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการรวบรวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

4. ข้อเสียเปรียบของเทคนิคเดลฟาย

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกมิใช่เป็นผู้มีความสามารถหรือความเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อมั่นได้
2. ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจให้ความร่วมมือในการทำวิจัยอย่างแท้จริงโดยตลอด
3. ผู้ทำการวิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ในแต่ละรอบ
4. แบบสอบถามที่ส่งไปเกิดสูญหายระหว่างทางหรือได้รับคำตอบไม่ครบในแต่ละรอบ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ (2556) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการเรียนรู้อิสระของอาชีวศึกษาของโรงเรียนพระชนกสถานสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการเรียนรู้อิสระของอาชีวศึกษาของโรงเรียนพระชนกสถานสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานครภาพรวมมีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเรียนรู้อิสระของอาชีวศึกษาอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลางมีการปฏิบัติในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านที่ 4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียนและมีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเรียนรู้อิสระของอาชีวศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนพบว่ารายการที่มีอันดับค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดด้านต่างๆ เรียงตามด้านดังนี้ 1) จัดตั้งชมรมประชาคมอาชีวศึกษาในสถานศึกษา 2) จัดการเรียนรู้อิสระเกี่ยวกับอาชีวศึกษาโดยการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม 3) แต่งตั้งผู้แทนจากชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานสู่ประชาคมอาเซียน 4) จัดค่ายภาษาอังกฤษให้นักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

นพดล สุตันติวานิชย์กุล (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย ซึ่งได้ค้นพบและให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นในทุกสถานศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ในด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ด้านการใช้ ICT ด้านการค้นคว้าหาความรู้จาก Internet และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น

ปณิตา วรรณพิรุณ, และปรัชญนันท์ นิลสุข (2556 : 28) ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สู่ประชาคมอาเซียน ได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา มีแผนการกำหนดยุทธศาสตร์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษา ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการสร้างธรรมาภิบาล และผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ 2) นวัตกรรมด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และ 3) นวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ ภายใต้บริบทการสอนความรู้วิชาหลัก ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารและการร่วมมือกัน สถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนที่จำเป็น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ การประเมินผล หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนาวิชาชีพและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้นและสำเร็จการศึกษาด้วยความพร้อมที่จะประสบความสำเร็จในเศรษฐกิจโลกของทุกวันนี้ เพื่อเป็นการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

สุทธิวิทย์ ทับเจริญ (2550 : 135 – 158) ได้ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2549 - 2558)

ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2549 - 2558) ทั้ง 4 ด้านมีดังนี้

1. อนาคตภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง ซึ่งในภาพอนาคตสิ่งที่เกิดได้มาก คือ ควรมีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาพร้อมทั้งควรมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพโดยการสร้างเครื่องมือประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการยึดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทั้งจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหลักประกันการตรวจสอบที่ดีในอนาคต

2. อนาคตสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง ซึ่งในภาพอนาคตสิ่งที่เกิดได้มากที่สุด คือ ควรมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณในเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา พร้อมทั้งควรมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายด้านการเงินและ งบประมาณที่เป็นปัจจุบันด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และควรมีการจัดตั้งงบประมาณเพื่อ หาทางช่วยเหลือและแก้ปัญหาด้านสังคม ด้านยาเสพติด โรคเอดส์และความยากจนของผู้เรียน เพราะงบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

3. อนาคตสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงานบุคคล ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง ซึ่งในภาพอนาคตสิ่งที่เกิดได้มากที่สุด คือ ควรมีการ บริหารงานบุคคลที่มุ่งเน้นการรองรับโดยเร็วในกรณีปัจจัยส่งผลกระทบทางบวก และควรมีการนำ ระบบ ICT มาใช้ในการบริหารงานบุคคลแบบเครือข่าย เพราะการพัฒนาบุคลากรให้ก้าวหน้าใน อาชีพและก้าวหน้าทันต่อการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา

4. อนาคตสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง ซึ่งในภาพอนาคตสิ่งที่เกิดได้มากที่สุด คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาในเชิงรุกทุกรูปแบบ หลากหลาย ทั้งสื่อ Online วิทยุชุมชนและแผ่นป้ายโฆษณาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและ ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหาร สถานศึกษาด้านการบริหารทั่วไปในอนาคต

ไสว พักขาว (2556 : 1 - 11) ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตไทยใน การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า การเตรียมบัณฑิตไทยให้พร้อมในการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน ควรต้องทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษาทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม ของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเสียก่อน จากนั้นจึงควรเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจ 2) สร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกันด้านต่าง ๆ 3) เตรียมความพร้อมให้ บุคลากรในสาขาต่าง ๆ ให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่น 4) ศึกษา วัฒนธรรมของประเทศสมาชิกโดยเฉพาะประเทศที่มีความแตกต่างกันเพื่อสร้างความเข้าใจ อย่างถูกต้อง และมีประเด็นสำคัญอีก 4 ประการคือ 1) ความรู้ ความเข้าใจ 2) ความสามารถในการ สื่อสาร 3) อุปนิสัยนักคิดที่ดี และ 4) จิต 5) ลักษณะสำหรับอนาคต ซึ่งได้แก่ จิตมีวินัย จิตรู้ สักเคราะห์ จิตสร้างสรรค์ จิตรู้เคารพ และจิตรู้จริยธรรม บัณฑิตไทยที่ได้รับการเสริมสร้าง คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นจึงจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมี ความสุขและใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : บทสรุปผู้บริหาร) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ วิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้ข้อสรุปเป็นผลการศึกษาดังนี้

1. ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จะทำให้การศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการทำให้ประเทศมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น ทุกประเทศอาเซียนมีฐานการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศตั้งแต่ระดับกฎหมายสูงสุดของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศสู่เป้าหมายที่วางไว้

2. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในอาเซียนนั้น มีแนวโน้มของการดำเนินแนวทาง 2 ประการ คือการขยายการศึกษาให้ทั่วถึง และการยกระดับคุณภาพของการศึกษาด้วยน้ำหนักและสมดุลที่แตกต่างกันไป ซึ่งการยกระดับคุณภาพของการศึกษานั้น จุดร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งออกได้ 5 ประการ

1) การมุ่งสู่สังคมฐานความรู้

2) เป้าหมายการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาสู่ระดับสากล

3) การตอบสนองต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

4) การศึกษาเป็นแนวทางไปในการยกระดับศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

5) การศึกษาเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์อย่างรอบด้าน

3. ความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย การปรับปรุงในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพทางการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามารองรับการขยายโอกาสและการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ และการจัดทำแผนทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของไทยในความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา คือ ประเทศไทยควรผลักดันในการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียนและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่รองรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ในการส่งเสริม “ให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาด้วยมาตรฐานสูง” โดยอาศัยความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย ตลอดจนร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) กับองค์กรอื่น ๆ ด้านการศึกษาในระดับภูมิภาค ยกกระตือรือร้นการพัฒนาทางการศึกษาให้ชัดเจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมในศตวรรษที่ 21 มากขึ้นด้วยการขยายโอกาสและยกระดับคุณภาพทางการ

ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้เป็นปัจจัยสำคัญและเป็นฐานส่งต่อนักเรียนสู่ระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555 : 15-17) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถเตรียมนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี โดยต้องร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาและเตรียมพร้อมอย่างจริงจังให้นักเรียนมีความพร้อมและมีสมรรถนะที่สำคัญได้ตามบริบทและความเหมาะสม ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานและหาแนวทางการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

อภิสิทธิ์ ฤทธิเจริญ (2551 : 199 - 209) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (EDFR) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนเอกชนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลในประเทศไทยในทศวรรษหน้ามี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. โรงเรียนคาทอลิก “การประกาศข่าวดี” ซึ่งเป็นพื้นฐาน ด้านการวางแผนมีวัตถุประสงค์ คือ เป็นการสร้างมนุษย์สู่ความสมบูรณ์เหมือนพระคริสตเจ้า กล่าวคือ การเป็นมนุษย์สมบูรณ์ด้านการจัดการที่ให้ความสำคัญกับ “การแพร่ธรรม” ด้านการนำเป็นผู้อภิบาลที่ดี คือ เป็นต้นแบบของผู้ที่มีอุดมการณ์แห่งความรักและการรับใช้ ตามจิตตารมณ์แห่งพระวรสาร ด้านการกำกับด้วยการสร้างมาตรฐานคาทอลิกร่วมกันระหว่างโรงเรียนคาทอลิก การประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งเป็นมาตรฐานที่บ่งชี้ถึงคุณธรรม ทั้งด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร

2. โรงเรียนเอกชนคาทอลิก “เครือข่าย” ซึ่งเพิ่มเติมด้านการวางแผนด้วยสร้างความร่วมมือในระหว่างโรงเรียนคาทอลิก และโรงเรียนอื่น ๆ องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ และการบูรณาการแบบสหวิทยาการ ด้านการจัดการจัดการที่มีการจัดการเพื่อรองรับเครือข่ายด้านการนำ นอกจากนี้เป็นผู้อภิบาลที่ดีและผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการกำกับ โรงเรียนเครือข่ายมีการกำกับตามมาตรฐานคาทอลิกและการประเมินคุณภาพของโรงเรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

3. โรงเรียนเอกชนคาทอลิก “โรงเรียนทางเลือก” ซึ่งเพิ่มเติม ด้านการวางแผนเป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ด้วยหลักสูตรที่หลากหลาย ด้านการจัดการจัดการมีศูนย์การบริหารเครือข่ายเป็นศูนย์ดำเนินการ ด้านการนำ ผู้นำโรงเรียนทางเลือก นอกจากเป็นผู้อภิบาลที่ดี ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ยังเป็นผู้นำเหนือผู้นำชั้นยอด และใช้หลักการเทียบโอนทางการศึกษาและหลักสูตรการเรียนรู้ เป็นการกำกับของโรงเรียน

อ่องจิต เมธยะประภาส (2554 : ออนไลน์) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการ

พัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

1.1. สภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยตั้งคณะกรรมการพร้อมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดวิสัยทัศน์และจัดทำพันธกิจ ที่มุ่งเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ควบคู่กับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนความเป็นเลิศ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้พื้นฐานดำเนินการบริหารจัดการสู่ประชาคมอาเซียน รู้เขารู้เรา เน้นภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาวโดยรองผู้อำนวยการ กรรมการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูที่รับผิดชอบ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เทียบเคียงมาตรฐาน เปิดสอนเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดมทรัพยากรด้วยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน สร้างเครือข่ายนานาชาติ รูปแบบการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครู ควบจัดกิจกรรมหรือจัดคาบการสอนภาษาให้กับครูตามตารางที่กำหนด ให้ครูต่างชาติมาสอนบูรณาการในกลุ่มสาระสังคมศึกษา จัดอบรมศึกษาดูงานต่างประเทศ การนิเทศติดตามการดำเนินงานทำโดยตั้งคณะกรรมการ จัดประชุมผลการจัดการเรียนรู้ของครู ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มพันธมิตร และขยายไปยังต่างประเทศ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยทำโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดมุมอาเซียน จัดห้องเรียนพิเศษให้กับนักเรียนที่มีความสามารถทางภาษา จัดทำพหุวัฒนธรรม จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ ศูนย์ทรัพยากรทางการศึกษา บัณฑิตนิเทศ เว็บไซต์ จัดห้องสอนในห้องศูนย์เทคโนโลยี ห้องอาเซียน จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้นักเรียนแข่งขันกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน จัดครูสอนภาษาในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีการเรียนรู้กับเจ้าของภาษากิจกรรมค่ายอาเซียน ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญความมุ่งสู่อาเซียนและระดับโลก สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดศูนย์การเรียนรู้อาเซียนด้วยตัวเอง ครูมีการเผยแพร่ผลงานวิชาการ มีการวัดผลประเมินผลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ครูและนักเรียนมีการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกับโรงเรียนในโครงการประชาคมอาเซียน สร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีเพื่อพัฒนาอาเซียนให้เป็นประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม

1.2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการดำเนินงานพัฒนาเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านปัจจัยสนับสนุนตามลำดับ ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยสนับสนุน ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนจัดตั้งกองทุน

เพื่อส่งเสริมการศึกษาอาเซียนได้สอดคล้องกับความต้องการ รองลงมา คือ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนและครูได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วยความต้องการจำเป็นด้านการบริหารจัดการศึกษา ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชู ประกาศเกียรติคุณครูและนักเรียนที่มีผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้อาเซียน รองลงมา คือ โรงเรียนร่วมกับชุมชนในการระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาเพื่อการเรียนรู้อาเซียน และโรงเรียนประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาอาเซียนที่หลากหลาย เช่น วารสาร เว็บไซต์ วิทยุชุมชน ตามลำดับ และความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ครูใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมา คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และครูจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมอาเซียนเป็นสื่อ ในการพัฒนาผู้เรียนตามลำดับ ความต้องการจำเป็นด้านคุณภาพผู้เรียน ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหา และผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและรักการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. มาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

2.1. มาตรฐานในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน พบว่ามี 8 มาตรฐาน 39 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (1) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มีจำนวน 4 มาตรฐาน 19 ตัวบ่งชี้ (2) มาตรฐานด้านคุณภาพการจัดการศึกษา มีจำนวน 3 มาตรฐาน 16 ตัวบ่งชี้ (3) มาตรฐานด้านคุณภาพการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีจำนวน 1 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้

2.2. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน พบว่ามีจำนวน 4 ยุทธศาสตร์หลัก 19 ยุทธศาสตร์ย่อย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางด้านภาษา และเจตคติ ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการวิจัยที่สำคัญ กล่าวว่า การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน โดยลำดับความต้องการจำเป็นลำดับแรกในแต่ละด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยสนับสนุน คือ โรงเรียนจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษาอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการด้านกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษา คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชู ประกาศเกียรติคุณครูและนักเรียนที่มีผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้อาเซียน และกระบวนการจัดการเรียนการสอน คือ ครูใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนและความต้องการจำเป็นด้านคุณภาพผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการ

เรียนรู้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษา ควรได้นำข้อมูลดังกล่าวไปทำการวิเคราะห์สาเหตุ และวางแผนเพื่อดำเนินการหาแนวทางแก้ไข เพื่อลดระดับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนบรรลุผลต่อไป

อาภาพร สิงหาราช (2556 : 12-13) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ควรมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ในเรื่องรอบตัว พัฒนาทักษะการคิดใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหา และเชื่อมโยงความรู้ทางวิทยาศาสตร์สู่ชีวิตจริงของสังคมและบริบทของท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งใช้กลยุทธ์ทางการศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถือว่ามีความสำคัญ เป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาและทักษะด้านต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ในสถานศึกษาควรจะต้องเป็นส่วนดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานการเงิน และการบริหารงานทั่วไปให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนพัฒนาคุณภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมและกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาครูและนักเรียนของโรงเรียน ร่วมทั้งการร่วมมือกับชุมชนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายให้พร้อมเพื่อพัฒนาเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างครบถ้วนในทุกด้าน ซึ่งในงานวิจัยหาแนวทางและการเตรียมความพร้อมที่ผ่านมาเป็นการจัดโดยการประชุม สัมมนา และการศึกษาโดยภาพรวมของประเทศ ส่วนการนำแนวทางไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษานั้นยังมีน้อย ดังนั้นผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะมีผลโดยตรงให้สถานศึกษามีวิธีการดำเนินงาน แนวทางในการปฏิบัติชัดเจนมากขึ้น และหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาจะใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษา ต่อไป

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 มุ่งศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 จากครูหัวหน้างานบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย จำนวน 232 คน โดยสร้างแบบสอบถามตามขอบข่ายการดำเนินงานใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน และด้านการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

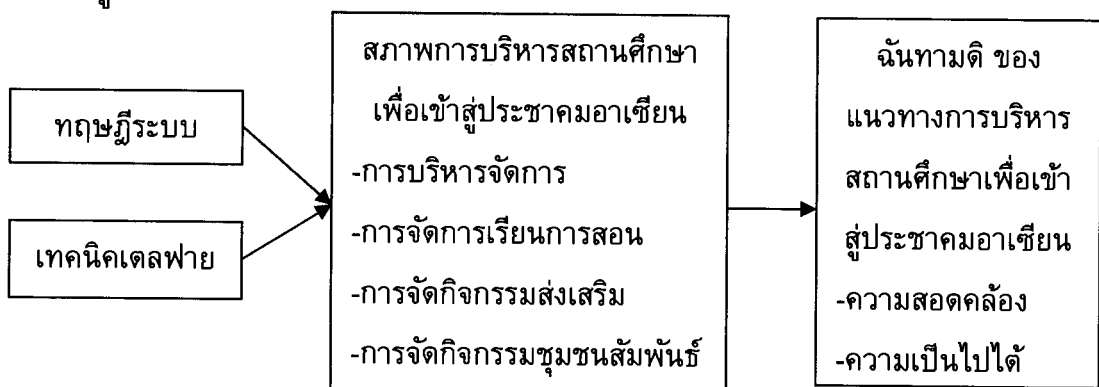
ขั้นตอนที่ 2 มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 วิจัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ของแต่ละด้าน ในตอนแรกมาเป็นประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จำนวน 10 คน ซึ่งการส่งแบบสอบถามในขั้นตอนนี้มีทั้งหมด 3 รอบ ดังนี้

1. แบบสอบถามรอบที่ 1 เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สามารถตอบได้อย่างอิสระ ตามประเด็นผลการวิจัย

2. แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยสร้างจากการสรุปวิเคราะห์ ผลการตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1

3. แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เหมือนกับรอบที่ 2 ทุกประการ แต่แสดงค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำตอบแต่ละข้อลงไปด้วย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ตรวจสอบความเห็นของตนเองกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทุกคนอีกครั้ง

ผู้วิจัยเสนอกรอบแนวคิดได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย